

Leefmilieu
Dennenstraat 124
6543 JW NIJMEGEN
06 41837798
IBAN: NL26TRIO0788881558
e-mail: burgernetwerk@leefmilieu.nl
website: www.leefmilieu.nl

Nieuwsbrief Leefmilieu

Jaargang 18 nummer 2
Juni 2020

Deze Nieuwsbrief start met het verdrietige nieuws dat onze voorzitter Marga Jacobs is overleden. Uit de vele reactie die de vereniging al heeft ontvangen vanuit milieuorganisaties, bewonersgroepen, overheid en bedrijven blijkt de enorme waardering voor het werk dat Marga al die jaren gedaan heeft. En vooral ook de wijze waarop: deskundig, volhardend, optimistisch en verbindend. Leefmilieu gaat verder, maar het is niet meer hetzelfde zonder Marga. Ook Corona-tijd maakt het werk van Leefmilieu anders dan anders: we kunnen geen bijeenkomsten organiseren of bijwonen, onderling overleg op afstand en onze ledenvergadering kon niet doorgaan. Maar we hebben zeker niet stil gezeten. In aanloop naar de stikstofplannen die het kabinet heeft bekendgemaakt, zijn er brieven gestuurd aan de minister met onze zorgen en visie over de benodigde maatregelen. Ook kijken we goed naar natuurvergunningen die nu uitgegeven worden en dienen indien nodig zienswijzen hierop in. Dat onze inzet op het stikstofdossier nog lange tijd nodig zal zijn, blijkt uit het zeer teleurstellende plan van het kabinet, u leest hierover meer in de Nieuwsbrief. Uiteraard hopen we dit jaar nog bijeenkomsten kunnen organiseren, elkaar weer kunnen zien in goede gezondheid. Tot die tijd houden we u zo goed mogelijk op de hoogte met de Nieuwsbrief en op de website.

De e-mail versie van de Nieuwsbrief wordt kosteloos aan alle belangstellenden toegezonden. Mail daarvoor naar burgernetwerk@leefmilieu.nl. Leden zijn voor ons erg belangrijk en een lidmaatschap kost maar 10 euro per jaar.

Wilt u anderen attent maken op het bestaan van deze Nieuwsbrief?

Inhoud van de Nieuwsbrief

1. Voorzitter Marga Jacobs overleden
2. Zeer teleurstellende stikstofaanpak Kabinet
3. Bijeenkomst 'Samen in actie tegen bestrijdingsmiddelen'
4. Aantal meldingen laagfrequent geluid neemt toe
5. Op naar de toekomst: Betaalbaar Beter Boeren
6. Leefmilieu aan de SER: stop subsidie houtverbranding!

1. Voorzitter Marga Jacobs overleden

Op 15 mei is onze voorzitter Marga Jacobs overleden. Marga was ruim twintig jaar de bevoegde voorzitter van Leefmilieu. Met grote deskundigheid, werkracht en enthousiasme leidde zij de vereniging. Dankzij haar inhoudelijke kennis en een goede dosis strategie wist zij veel milieukwesties met bedrijven en overheden tot een goed resultaat te brengen. Met Marga's didactische achtergrond heeft zij ook vele burgers gesterkt en ondersteund om voor hun eigen leefomgeving op te komen. Zij kon mensen verbinden en creëerde daarmee een groot netwerk van en voor burgers en deskundigen.

Graag verdiepte Marga zich in nieuwe ontwikkelingen, waardoor de vereniging door de jaren heen actief is geweest op een groot aantal verschillende milieuonderwerpen. Steeds met groot enthousiasme opgepakt en onder de aandacht gebracht. Marga genoot ervan om dit samen te doen, de deur stond altijd open en de thee en chocolade stonden altijd klaar.

We zullen in Marga een drijvende kracht van de vereniging missen en een heel fijn mens om mee samen te werken.

U kunt een condoleance of herinnering achterlaten op www.memori.nl/marga-jacobs/

2. Zeer teleurstellende stikstofaanpak Kabinet

24 april 2020 maakte het kabinet de nieuwe stikstofplannen bekend. Teleurstellend en juridisch onhoudbaar moeten we helaas concluderen.

Het kabinetsplan noemt een onacceptabel lage emissiereductie. Een 50% emissiereductie in 10 jaar tijd is een noodzakelijke ondergrens. Het Kabinet biedt slechts 26%. Deze 26% is bovendien gebaseerd op ongeloofwaardige en onverplichte reductiemaatregelen, zoals aanpassingen in het veevoer en aanlengen van mest met water. Daarbij wordt uitgegaan van streefwaarden, terwijl harde doelen met wettelijke borging nodig zijn.

Een nieuwe gang naar de rechter is onvermijdelijk, nu het Kabinet totaal geen recht doet aan de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019.

Ook de commissie Remkes is in haar eindadvies 'Niet alles kan overal' zeer kritisch over de plannen van het kabinet en waarschuwt dat het wederom juridisch onhoudbaar is.

Stikstofaanpak stelt teleur:

- Kernprobleem: vergunningenhandel
- Kansloze legalisatie PAS-melders
- Geld voor natuurmaatregelen: dweilen met de kraan open

Lees het hele persbericht van Leefmilieu en MOB op: <https://tinyurl.com/persbericht-24-4-2020>

Lees het kabinetsbesluit op: <https://tinyurl.com/stikstof-april-2020>

Lees het advies van de commissie op: <https://tinyurl.com/Remkes4>

3. Bijeenkomst 'Samen in actie tegen bestrijdingsmiddelen'

'Samen in actie tegen bestrijdingsmiddelen' heette de bijeenkomst die Leefmilieu op 24 januari 2020 organiseerde, samen met de milieuorganisaties PAN-Europe (Pesticides Action Network) en WECF (Women Engage for a Common Future). Doel was om gezamenlijk met alle actieve organisaties een sterke beweging op te bouwen om reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen te realiseren. Uitwisseling van huidige activiteiten en onderwerpen voor toekomstige samenwerking vond plaats. Ruim 40 deelnemers zorgden voor een actieve inbreng. Gastspreker was Caspar Janssen, bekend van het boek 'Casper loopt'. Hij vertelde over zijn rondwandeling door Nederland. Over de platgespoten lelievelden in Drenthe en de biologische bollenteelt in Noord-Holland. Die biologische bollenteelt vond hij een verademing vanwege alle bloemen en insecten die hij

Foto: Caspar Janssen

daar tegenkwam.

Na de gastspreker kwamen milieuorganisaties als Bollenboos en Meten=Weten aan het woord. Zij vertelden over hun acties en gaven aan welke maatregelen er volgens hen moeten worden genomen. Ook acties door het meten van residuen van bestrijdingsmiddelen in groente, fruit en bloemen kregen de aandacht. Alsmede acties die in het buitenland plaatsvinden. De inleidingen vormden het startpunt om gezamenlijk met alle deelnemers ideeën en adviezen op te halen. Deze vormen de basis voor een gezamenlijk actieplan dat nu met de deelnemers wordt geschreven. Gezamenlijk optrekken is hard nodig omdat het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw weer begint te stijgen. Inmiddels is de stichting PAN-Nederland (inclusief bestuur) opgericht. Doel van de stichting is toepassing en de verspreiding van schadelijke bestrijdingsmiddelen en andere schadelijke producten uit de chemische industrie te verminderen en te elimineren. De stichting wil maatschappelijke organisaties, burgers en politiek verder bewust maken van de effecten van schadelijke bestrijdingsmiddelen en informeren over alternatieven. Dit vindt plaats door samenwerking, onderzoek, verspreiding van informatie en lobbyen op mondiaal, Europees, nationaal en lokaal niveau. Een website is in de maak. We houden u op de hoogte.

Voor meer informatie kunt u de presentaties van de bijeenkomst bekijken:

1. Acties voor spuitvrije zones en gebieden: <https://tinyurl.com/samen-in-actie>
2. Acties over de grens. Internationale onderzoeksresultaten naar bestrijdingsmiddelen in het milieu: <https://tinyurl.com/over-de-grens>
3. Acties meten residuen bestrijdingsmiddelen in voeding: <https://tinyurl.com/residuen>

4. Aantal meldingen laagfrequent geluid neemt toe

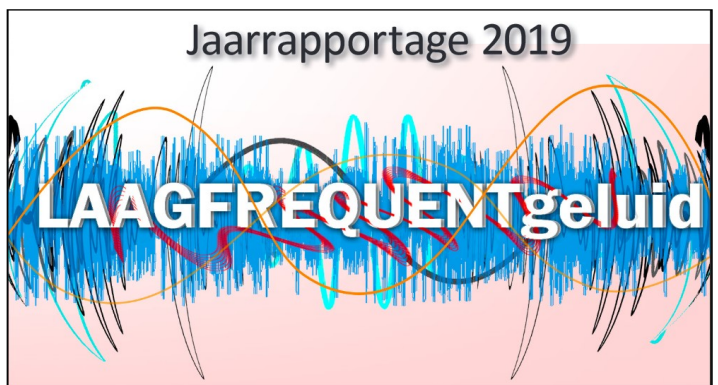
Stichting Laagfrequent Geluid is al jaren een meldpunt voor mensen die overlast ervaren van LFg, ook komt de stichting op voor de belangen van deze melders. De jaarrapportage over 2019 laat een grote stijging van meldingen zien: 72% stijging ten opzichte van 2018, 1045 meldingen in 2019 ten opzicht van 606 in 2018. Een mogelijke verklaring voor deze stijging is de media aandacht die er in 2019 is geweest voor overlast door LFg, maar het neemt niet weg dat een grote groep mensen overlast van LFg ervaart.

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) toonde in 2018 al aan dat 8,1% van de bevolking ten minste enige hinder, en 2,2% ernstige hinder van LFg ondervindt. Dat komt overeen met 1.3 miljoen, respectievelijk 340.000 mensen in Nederland.

In de dagelijkse praktijk ervaren LFg-waarnemers nog steeds weinig erkenning voor hun situatie. In veel gevallen wordt er door de overheid geen meetonderzoek uitgevoerd en stellen medici, naar onze mening ten onrechte, de diagnose 'tinnitus', met gedragstherapie als oplossing. Daarmee wordt de verantwoordelijkheid voor de problematiek bij de LFg-waarnemers gelegd, in plaats van te zoeken naar werkelijke oorzaken en oplossingen.

De jaarrapportage bevat een samenvatting van de LFg-problematiek, statistiek van de meldingen en de meldingen zelf.

Bekijk de rapportage op: <https://tinyurl.com/LFG-over-2019>

5. Op naar de toekomst: Betaalbaar Beter Boeren

In opdracht van Greenpeace voerden de onafhankelijke onderzoeksbureaus Ecorys en Ethical Growth Strategies een maatschappelijke kosten-batenanalyse uit naar de omslag naar ecologisch boeren. Conclusie: deze omslag is haalbaar en betaalbaar, sterker nog: het levert de maatschappij jaarlijks gemiddeld ruim 1 miljard euro op.

Met ecologisch boeren lossen we niet alleen het aandeel van de landbouw aan de stikstofcrisis op, maar pakken we ook andere hardnekkige problemen aan die worden veroorzaakt door de intensieve veehouderij. Te denken aan onder meer uitstoot broeikasgas, gezondheidsschade door fijn stof, mestoverschot, risico zoönose. Doorgaan op de huidige weg heeft de maatschappij alleen al in 2018 6,6 miljard euro gekost. Dat is onder meer doorberekend in schade aan natuur, het klimaat en onze volksgezondheid. En hier zijn de kosten voor ontbossing in het buitenland nog niet in meegenomen. Nu investeren in de omslag naar ecologisch boeren levert de maatschappij uiteindelijk alleen maar winst op. Ecologische landbouw is een goede 'business case'.

Lees de uitkomsten in het plan Betaalbaar Beter Boeren: <https://tinyurl.com/BeBeBo>

6. Leefmilieu aan de SER: stop subsidie houtverbranding!

Een storm van kritiek oogstte het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) begin mei bij de publicatie van haar rapport over de beschikbaarheid en duurzaamheid van biomassa voor het Nederlandse klimaatbeleid (1). De voors en tegens van onder meer houtverbranding zijn in het rapport op een rij gezet. Bij de tegenargumenten geeft het PBL aan dat de CO₂-uitstoot van houtverbranding de klimaatverandering verergert. Daarnaast stelt het PBL dat certificering van resthout dat wordt gebruikt voor verbranding, geen oplossing is om de nadelige effecten voor de biodiversiteit te voorkomen. Desondanks concludeerde het PBL bij de publicatie van het rapport alvast dat Nederland om klimaatdoelen op papier te halen niet om houtverbranding heen kan. De CO₂-uitstoot van houtverbranding wordt door de Europese wetgeving ten onrechte op nul gesteld. Het PBL sprak alvast haar oordeel uit terwijl de SER nog een advies over een duurzaamheidskader voor biomassa aan het kabinet moet uitbrengen. Bosbeschermingsorganisaties uit de Baltische Staten en de Verenigde Staten uitten dezelfde dag nog hun kritiek op het Nederlandse rapport. Nederland staat na Engeland en Denemarken nu op de derde plaats van importeurs van houtpellets. Ook de Europese Commissie heeft in haar nieuwe Biodiversiteit Strategie (2) aangegeven de risico's van houtverbranding voor klimaat en biodiversiteit te onderzoeken en de Europese richtlijn voor hernieuwbare energie hier op aan te passen. Leefmilieu is samen met Comité Schone Lucht initiatiefnemer van een brandbrief aan de SER (Sociaal Economische Raad), met het verzoek aan het kabinet te adviseren de subsidie voor biomassaverbranding in kolen- en biomassacentrales onmiddellijk stop te zetten. De brandbrief is door 40 personen en organisaties mee ondertekend. Onder hen wetenschappers, buitenlandse bosbeschermingsorganisaties, landelijke en lokale milieuorganisaties uit Nederland.

Lees hier de brief aan de SER: <https://tinyurl.com/StopSDE>

(1) Lees het rapport van het PBL op: <https://tinyurl.com/Zoektocht-PBL>

(2) Lees hier de nieuwe Biodiversiteit Strategie van de EU: <https://tinyurl.com/EU-BioStrat>